

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
3^ο ΕΤΟΣ: Β΄ ΕΤΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
2024 - 2025

Περιεχόμενα

1. Σκοποί του μαθήματος της Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος)	2
1.1. Γενικός σκοπός	2
1.2. Επιμέρους σκοποί	2
2. Μεθοδολογικές Εισηγήσεις	2-4
2.1. Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας	2
2.2. Διαφοροποιημένη διδασκαλία	3
2.3. Μέθοδοι διδασκαλίας και τρόποι οργάνωσης της τάξης	3-4
3. Εισαγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος)	5-6
4. Ενδεικτικός Προγραμματισμός – Αντιστοίχιση με Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας	7-20
4.1. Α΄ Τετράμηνο	7-12
4.2. Β΄ Τετράμηνο	13-20
5. Αξιολόγηση	21-22
5.1. Σκοπός της αξιολόγησης	21
5.2. Μορφές αξιολόγησης	21
5.2.1. Αρχική αξιολόγηση	21
5.2.2. Διαμορφωτική αξιολόγηση	21
5.2.3. Τελική αξιολόγηση	21-22
5.3. Τεχνικές αξιολόγησης	22

1. Σκοποί του μαθήματος της Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος)

1.1. Γενικός σκοπός

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος) είναι η απόκτηση ενός επαρκούς σώματος γνώσεων γύρω από τη λογοτεχνική παραγωγή, η διαμόρφωση αξιών-στάσεων-συμπεριφορών μέσα από την επαφή με λογοτεχνικά κείμενα και η απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων του εγγράμματου ανθρώπου του 21^{ου} αιώνα.

1.2. Επιμέρους σκοποί

Η διδασκαλία του μαθήματος της Λογοτεχνίας, όπως καθορίζεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, βασίζεται σε τρεις άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά στο γνωστικό περιεχόμενο, που στοχεύει στην απόκτηση ενός επαρκούς σώματος γνώσεων γύρω από τη λογοτεχνική παραγωγή και που αποσκοπεί ειδικότερα στην κατανόηση των ιδιαίτερων τρόπων με τους οποίους η λογοτεχνία επεξεργάζεται και ανασυγκροτεί την πραγματικότητα στη γλωσσική-αισθητική αγωγή των μαθητών, καθώς και στην κατεύθυνση του λογοτεχνικού γραμματισμού, στην απόκτηση σφαιρικής γνώσης διά μέσου του «διαλόγου» της λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης και άλλα γνωστικά αντικείμενα (διαθεματικότητα) και στην καλλιέργεια σταθερής αναγνωστικής σχέσης με τη λογοτεχνία και εκτός σχολικού περιβάλλοντος. Ο δεύτερος άξονας αφορά στο αξιακό περιεχόμενο, με βάση το οποίο διαμορφώνονται αξίες, στάσεις και συμπεριφορές μέσα από την επαφή με λογοτεχνικά κείμενα, ώστε οι μαθητές/-τριες να ευαισθητοποιούνται απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά, να προτρέπονται στην προάσπιση των θεμελιωδών αξιών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, δικαιοσύνη, δημοκρατία, αλληλεγγύη, σεβασμός της ετερότητας, κοινωνική υπευθυνότητα, αγωνιστικότητα κ.ά.), να καλλιεργούν το αισθητικό τους κριτήριο και να αξιοποιούν τον ελεύθερό τους χρόνο με δημιουργικές δραστηριότητες. Τέλος, ο τρίτος άξονας αφορά στην απόκτηση δεξιοτήτων που συντελούν στην καλλιέργεια γενικότερων ικανοτήτων, όπως η αναλυτική και συνθετική σκέψη, η δημιουργική φαντασία, η κριτική ικανότητα και διαχείριση της γνώσης, καθώς και η αναγνώριση της ύπαρξης ποικίλων οπτικών γωνιών.¹

Ειδικότερα για το μάθημα της Λογοτεχνίας που διδάσκεται στα πλαίσια του Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος), είναι θεμελιώδεις οι μαθητές/-τριες να κατανοούν τα λογοτεχνικά κείμενα και να τα προσλαμβάνουν ψυχοσυναισθηματικά, μέσω βιωματικών προσεγγίσεων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αντλούν βασικές πληροφορίες από αυτά τα κείμενα, να εντοπίζουν σημαντικές ιδέες και να τα ερμηνεύουν με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες που πηγάζουν από την καθημερινότητα και την κοινωνική πραγματικότητα.

2. Μεθοδολογικές Εισηγήσεις

2.1. Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Ο/Η εκπαιδευτικός αναμένεται να καλύπτει όλους τους Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας (λογοτεχνικού γραμματισμού – αξιακού περιεχομένου – διά βίου μάθησης), επιλέγοντας τους κατάλληλους κάθε φορά για το μάθημα, με ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή αυτών των Δεικτών, ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών/-τριών του/της. Αναλυτικότερα βλ. https://sch.cy/sm/212/ap_deiktes_eparkeias_epitychias.zip

¹ Μάθημα Λογοτεχνίας Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, «Γενικοί σκοποί του μαθήματος της Λογοτεχνίας»: <http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/>

2.2. Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Ο/Η εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τι διδάσκει αλλά και ποιους διδάσκει. Πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά το Αναλυτικό Πρόγραμμα, να έχει ευελιξία, προσαρμοστικότητα ανάλογα με τις μαθησιακές ανάγκες, τις δυνατότητες, τις ικανότητες, τις κλίσεις, τα talέντα, τα ειδικά (επαγγελματικά) ενδιαφέροντα και τις δυσκολίες των μαθητών του/της, και να οργανώνει έγκαιρα το διδακτικό του υλικό, ώστε να εφαρμόζει διαφοροποιημένη/εξατομικευμένη διδασκαλία, ανάλογα με τον βαθμό ετοιμότητας κάθε μαθητή/-τριας, το ενδιαφέρον που επιδεικνύει (έλξη, περιέργεια, επαγγελματικές επιλογές και στόχοι) και τον μαθησιακό του χαρακτήρα (τον τρόπο, με τον οποίο μαθαίνει).

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία στοχεύει στο σύνολο της τάξης, καθώς και σε κάθε μαθητή/-τρια ξεχωριστά, και η αποτελεσματική εφαρμογή της δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/-τριες να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο, κατακτώντας ένα βασικό σώμα γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Οι βασικές αρχές εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας είναι:

- Επικέντρωση στα ουσιώδη
- Διαφοροποίηση του περιεχομένου
(θεματική ενότητα, στρατηγικές προσέγγισης, έννοιες, χρήση πολλαπλών κειμένων, χρήση ποικίλων υλικών)
- Διαφοροποίηση της διαδικασίας
(διαφοροποιημένες δραστηριότητες, προσαρμοσμένες στο περιεχόμενο της κάθε θεματικής ενότητας)
- Διαφοροποίηση του αποτελέσματος
(αξιολόγηση γνώσεων και δεξιοτήτων μέσω της ποικιλίας των εργασιών που ανατίθενται)
- Ανταπόκριση στη διαφορετικότητα των μαθητών/-τριών
(απαιτείται γνώση της μαθησιακής ικανότητας κάθε μαθητή/-τριας)
- Ευέλικτη εργασία στην τάξη
- Ποικιλία στο είδος των εργασιών που ανατίθενται κατ' οίκον, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών
- Ανάπτυξη στενής συνεργασίας ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στους/στις μαθητές/-τριες
- Προώθηση τόσο της ομαδικής όσο και της ατομικής εργασίας
- Εφαρμογή πολλαπλών μορφών αξιολόγησης
- Συνεχής αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών/-τριών

Σύμφωνα με τις πιο πάνω αρχές, ο/η εκπαιδευτικός εστιάζει στην κατανόηση του λογοτεχνικού κειμένου και οργανώνει τις πληροφορίες με βάση και τα βιώματα των μαθητών/-τριών, κατασκευάζοντας νοηματικούς χάρτες, ιστούς και δενδροδιαγράμματα, όπου αυτό χρειάζεται, ώστε να απευθύνεται στα διαφορετικά μαθησιακά γνωρίσματα των μαθητών/-τριών.

2.3. Μέθοδοι διδασκαλίας και τρόποι οργάνωσης της τάξης

Ο/Η εκπαιδευτικός εφαρμόζει ποικίλες μεθόδους διδασκαλίας και τρόπους οργάνωσης της τάξης, ανάλογα με τους Δείκτες Επιτυχίας και τους Δείκτες Επάρκειας που επιθυμεί να καλύψει. Ενδεικτικά προτείνονται οι εξής:

- Βιωματική μάθηση: Οι μαθητές/-τριες εμπεδώνουν τη γνώση μέσω της εμπειρίας που αποκτούν κατά τη διαδικασία της μάθησης. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο συσχετισμός της μαθησιακής διαδικασίας με την καθημερινή ζωή των μαθητών/-τριών και την κοινωνική πραγματικότητα. Οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν καλύτερα μέσω της παρατήρησης, της εμπειρίας και της εμπλοκής στη διαδικασία της μάθησης, με αποτέλεσμα να αναδεικνύονται τα ενδιαφέροντά τους, να τονώνεται η αυτοεκτίμησή τους και να κατακτούν τη γνώση. Στο μάθημα της Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος), τα προτεινόμενα για διδασκαλία λογοτεχνικά κείμενα προέρχονται από θεματικές ενότητες σχετικές με τα βιώματα και τις εμπειρίες των μαθητών/-τριών.
- Συνεργατική μάθηση: Οι μαθητές/-τριες εργάζονται από κοινού και ο κάθε ένας/η κάθε μία συμμετέχει ενεργά σε μία ομαδική δραστηριότητα που έχει ξεκάθαρα προσδιοριστεί. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει καθοδηγητικό ρόλο και επεμβαίνει όπου κρίνεται απαραίτητο. Ο συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης της διδασκαλίας μπορεί να εφαρμοστεί στο μάθημα της Λογοτεχνίας, στην περίπτωση που οι δραστηριότητες είναι δημιουργικές και απλές, ώστε όλοι οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση να συμμετέχουν παραγωγικά (π.χ. κατανομή ρόλων και συζήτηση σκηνοθετικών οδηγιών, στην περίπτωση δραματοποίησης ενός λογοτεχνικού κειμένου που επεξεργάστηκαν στη Λογοτεχνία, ανάγνωση με ρόλους, ζωγραφική αναπαράσταση ή ερμηνεία ζωγραφικού πίνακα/φωτογραφίας, δημιουργική γραφή, ανάγνωση λογοτεχνικού κειμένου με ύφος, διερεύνηση ενός θέματος μέσα από τον κινηματογράφο και γενικότερα συσχέτιση των κειμένων – όπου προσφέρεται – με μια μορφή τέχνης).
- Διερευνητική μέθοδος: Οι μαθητές/-τριες καλούνται να απαντήσουν σε ένα ερώτημα υπό μορφή προβλήματος και, για να το πράξουν, σχεδιάζουν, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού, την προσέγγιση που θα ακολουθήσουν. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει τη συγκεκριμένη μέθοδο διδασκαλίας αξιοποιώντας ερωτήματα που οι ίδιοι οι μαθητές/-τριες θέτουν, κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας των προτεινόμενων θεματικών εννοιών, και τα οποία σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα και τα βιώματά τους. Η ερευνητική διαδικασία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά, σε σχέση με τις άλλες μεθόδους διδασκαλίας, και κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της οι μαθητές/-τριες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, τόσο κατά τη διαδικασία έρευνας όσο και κατά τη διάρκεια της παρουσίασης των εργασιών.
- Αυτόνομη μάθηση: Οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν σε έναν μεγάλο βαθμό την ευθύνη της μάθησής τους, θέτοντας προσωπικούς στόχους και επιλέγοντας τις κατάλληλες στρατηγικές. Λόγω της δυσκολίας που ενδεχομένως χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη μάθηση (περιορισμένος ελεύθερος χρόνος των μαθητών/-τριών του εσπερινού σχολείου), προτείνεται όπως ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει εύκολες δραστηριότητες, που να αφορούν στο μάθημα της Λογοτεχνίας, τις οποίες θα μπορούν οι μαθητές/-τριες να διεκπεραιώνουν χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στη μαθησιακή ικανότητα των μαθητών/-τριών και στα ενδιαφέροντά τους.² Ο στόχος εφαρμογής της συγκεκριμένης μορφής μάθησης είναι η σταδιακή αυτονόμηση του/της μαθητή/-τριας.

Από τις προτεινόμενες μεθόδους διδασκαλίας επιλέγονται από τον/την εκπαιδευτικό εκείνες που κρίνονται κατάλληλες για τους/τις συγκεκριμένους/-ες μαθητές/-τριες που έχουν να διδάξουν.

² Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να αντλήσει χρήσιμο υλικό και διδακτικές προτάσεις α) από το «Ευρετήριο των Ψηφιακών Πόρων και Εργαλείων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τα Γλωσσικά Μαθήματα»: <http://www.greek-language.gr/greekLang/portal/blog/archive/2017/11/16/8249.html> και β) από το διαδικτυακό περιβάλλον «Πρωτεύας»: <http://proteas.greek.language.gr/>

3. Εισαγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος)

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Εσπερινού Σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος) η ύλη αναδομείται με βάση συγκεκριμένες θεματικές ενότητες και προτείνεται τόσο ο συνδυασμός με διακειμενικές και, όπου είναι δυνατόν, και με διαθεματικές προσεγγίσεις, όσο και η αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Πιο συγκεκριμένα:

1. Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο/η εκπαιδευτικός δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους μαθητές/-τριες τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται ο λογοτεχνικός γραμματισμός, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι να καταστούν, σταδιακά, οι μαθητές και οι μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος, που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τους αντίστοιχους Δείκτες Επιτυχίας και τους Δείκτες Επάρκειας, και τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις διακειμενικής και διαθεματικής ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Πιο συγκεκριμένα, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και επιλέγονται από τα προτεινόμενα για συνανάγνωση κείμενα, κατά την κρίση των εκπαιδευτικών, όσα προσφέρονται για τους μαθητές/-τριές τους. Τα επιλεγμένα για συνανάγνωση κείμενα καταγράφονται από κάθε φιλόλογο και υποβάλλονται με γραπτό σημείωμα στον ΣΒΔ προς το τέλος κάθε τετραμήνου, για να διασφαλίζεται με απόλυτη βεβαιότητα ότι το άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο που θα επιλεγεί για τις εξετάσεις είναι όντως αδίδακτο για όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας. Αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του βασικού κειμένου, χωρίς ωστόσο η χρονική διάρκεια της αξιοποίησής τους στην τάξη να είναι δυσανάλογα μεγάλη σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας του πρώτου. Από την άλλη, είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως σύντομη κατακλείδα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται, δεδομένου ότι η εξέταση των μαθητών σε αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο, για σύγκριση με το διδαγμένο, εισάγεται στα διαγωνίσματα και στα εξεταστικά δοκίμια Λογοτεχνίας του εσπερινού σχολείου (Γυμνασιακός Κύκλος).

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ⊗ *Ο Λόγος ανάγκη της ψυχής* (Β΄ Έκδοση), *Κείμενα Λογοτεχνίας Γ΄ Γυμνασίου*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2014 = Λ.Α.Ψ.
- ⊗ *Ο Λόγος ανάγκη της ψυχής: βιβλίο εκπαιδευτικού* (Β΄ Έκδοση), *Κείμενα Λογοτεχνίας Γ΄ Γυμνασίου*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2014: http://archeia.moec.gov.cy/sm/14/vivlio_ekpaideftikou_c_gymn_2014.pdf
- ⊗ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004 = Λ.Λ.Ο.
- ⊗ *Δημιουργική Γραφή*, Οδηγίες Πλεύσεως, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2012

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (25 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

- ✚ **Σημείωση 1:** Στη στήλη *ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ* σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία, είναι δηλαδή διδακτέα και εξεταστέα.
- ✚ **Σημείωση 2:** Στις στήλες *ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ* και *ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ* σημειώνονται οι αντίστοιχοι που καλούνται να καλύψουν οι εκπαιδευτικοί για κάθε κείμενο. Νοείται ότι οι Γενικοί Δείκτες Λογοτεχνικού Γραμματισμού 18-25³ υλοποιούνται σπειροειδώς και σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.
- ✚ **Σημείωση 3:** Στη στήλη *ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ* προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, ο καθένας κατά την κρίση του και με δυνατότητα ατομικής επιλογής, στο πλαίσιο της διακειμενικότητας και της συνανάγνωσης-συνεξέτασης των κειμένων, καθώς επίσης των μικρών εργασιών τύπου project, ανάλογα με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών/-τριών τους.
- ✚ **Σημείωση 4:** Οι περίοδοι που σημειώνονται στην τελευταία στήλη (*ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ*) είναι ενδεικτικές.
- ✚ **Σημείωση 5:** Οι συστηματικές συναναγνώσεις/συνεξετάσεις καθορίζονται σε δύο (2) το πρώτο τετράμηνο και μία (1) το δεύτερο τετράμηνο: συνολικά τρεις (3).

³ Βλ. Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας Λογοτεχνίας Γυμνασίου: <http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/logotechnia/analytiko-programma>.

4. Ενδεικτικός Προγραμματισμός – Αντιστοίχιση με Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

4.1. Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (13 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Κ.Π. Καβάφης, «Θερμοπύλες», Λ.Α.Ψ. Γ΄, σ. 23.	Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα τη «φωνή που μιλάει».	- παρουσίαση παραδειγμάτων στην ποίηση της «φωνής που μιλάει» ως «ποιητικού εγώ» ή «ποιητικού υποκειμένου»	➤ Προτείνεται για συνανάγνωση το Σχεδίασμα Β΄ και το Σχεδίασμα Γ΄ από την ποιητική σύνθεση του Διονύσιου Σολωμού <i>Ελεύθεροι πολιορκημένοι</i> [Η νύχτα της Εξόδου], Λ.Α.Ψ. Γ΄, σ. 21	2
	Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	- η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνυποδηλώσεις (πέρα από την κυριολεκτική σημασία του) - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος		
	Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.	- σχήματα λόγου: σημασιολογικά (παρομοίωση, μεταφορά)		
	Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».	- ποίηση: διάκριση ανάμεσα στον <i>διδακτικό</i> ή <i>επικό-ηρωικό</i> χαρακτήρα της ποίησης «του εμείς» και στον <i>λυρικό</i> χαρακτήρα της ποίησης «του εγώ»		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Κ. Π. Καβάφης, «Θερμοπόλεις» (συνέχεια)	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		
	Να αναπτύσσουν την ικανότητα να ενεργούν ως υπεύθυνοι πολίτες.	- διαμόρφωση υπεύθυνης και εποικοδομητικής στάσης στη βάση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων		
Ιάκωβος Καμπανέλλης, Μαουτχάουζεν (απόσπασμα), Λ.Α.Ψ. Γ', σσ. 35-36.	Να εντοπίζουν επεισόδια ή σκηνές σε ένα αφηγηματικό κείμενο.	- διαχωρισμός και παρουσίαση επεισοδίων ή σκηνών σε ένα αφηγηματικό κείμενο	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται να ακουστεί το τραγούδι «Ο Αντώνης», των Ιάκ. Καμπανέλλη – Μ. Θεοδωράκη. ➤ Προτείνονται οι αντιπολεμικές ταινίες: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Schindler's List</i> [<i>Η λίστα του Σίντλερ</i>], του Steven Spielberg (1993) - <i>La Vita è Bella</i> [<i>Η ζωή είναι ωραία</i>], του Roberto Benigni (1997) - <i>The Pianist</i> [<i>Ο πιανίστας</i>], του Roman Polanski (2002) 	2
	Να κατανοούν το γεγονός ότι στα λογοτεχνικά κείμενα η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας.	- τι είναι πλοκή και τρόποι εξέλιξής της. Η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας (αναχρονίες)		
	Να κατανοούν τη μη γραμμικότητα του αφηγηματικού χρόνου και τη σημασία των αναχρονιών, δηλ. των παραβιάσεων της χρονικής ακολουθίας.	- αναγνώριση και παρουσίαση στα κείμενα της διαφοράς ανάμεσα σε «χρόνο δράσης» – «χρόνο αφήγησης» - παρουσίαση αφηγηματικών τεχνικών που συνδέονται με τον χρόνο, είτε «της δράσης» (επιτάχυνση) είτε «της αφήγησης» (αναδρομική αφήγηση)		
	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Ιάκ. Καμπανέλλης, Μαουτχάουζεν (συνέχεια)	Να αναπτύσσουν την ικανότητα υπεύθυνης χρήσης και ενασχόλησης με τις ψηφιακές τεχνολογίες, με αυτοπεποίθηση και κριτικό πνεύμα, για τη μάθηση, την εργασία και τη συμμετοχή στην κοινωνία.	<ul style="list-style-type: none">- κατανόηση του τρόπου με τον οποίο υποστηρίζεται η επικοινωνία, η δημιουργικότητα και η καινοτομία με τις ψηφιακές τεχνολογίες- καλλιέργεια κριτικής στάσης σε ό,τι αφορά την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και τις επιπτώσεις των πληροφοριών και των δεδομένων που διατίθενται με ψηφιακά μέσα- ικανότητα χρήσης, πρόσβασης, φιλτραρίσματος, αξιολόγησης ψηφιακού περιεχομένου- χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στην κοινωνική ένταξη, τη συνεργασία με τους άλλους και τη δημιουργικότητα		
Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, Ουδέν νεώτερον από το δυτικόν μέτωπον (απόσπασμα), Λ.Α.Ψ. Γ΄, σσ. 43-44.	<p>Να αναγνωρίζουν το <i>αντικείμενο του αφηγείσθαι</i> – το πρόσωπο και το πράγμα – που καθορίζει και τον τύπο της αφήγησης.</p> <p>Να ξεχωρίζουν τις βασικές λειτουργίες σε ένα αφηγηματικό κείμενο (ποιος «βλέπει», ποιος «μιλάει», τι «λέει», πώς το «λέει») και να είναι σε θέση να</p>	<ul style="list-style-type: none">- διάκριση του προσώπου για το οποίο γίνεται λόγος στα κείμενα: πρωτοπρόσωπη αφήγηση («ομοδιηγητική» ή «αυτοδιηγητική»), τριτοπρόσωπη αφήγηση («ετεροδιηγητική»)- διάκριση, αντιστοίχως, του πράγματος που αποτελεί αντικείμενο της αφήγησης: αφήγηση γεγονότων ή αφήγηση σκέψεων-συναισθημάτων- εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (=παντογνώστης αφηγητής),	<p>➤ Προτείνεται η αντιπολεμική ταινία <i>All Quiet on the Western Front</i> [<i>Ουδέν νεώτερον από το δυτικόν μέτωπον</i>], του Lewis Milestone (1930)</p>	2

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, Ουδέν νεώτερον από το δυτικόν μέτωπον (συνέχεια)	διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης και απόδοσης του λόγου σε κάθε αφήγημα.	«εσωτερική» εστίαση, πολλαπλή εστίαση - φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται <i>μέσω</i> του αφηγητή) - πώς αφηγείται γεγονότα ή εκφράζει σκέψεις και συναισθήματα (στη δεύτερη περίπτωση ο τύπος λόγου είναι, συχνά, ο εσωτερικός μονόλογος ή ο ελεύθερος πλάγιος λόγος)		
	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		
	Να αναπτύσσουν τις ικανότητες επικοινωνιακής συνεργασίας με άλλους και της διαχείρισης της διαδικασίας της μάθησης.	- κατανόηση των κωδίκων συμπεριφοράς και επικοινωνίας που προβάλλονται στα λογοτεχνικά κείμενα - σεβασμός της διαφορετικότητας των άλλων και των αναγκών τους - προθυμία συμβιβασμού και υπέρβασης των προκαταλήψεων		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΔΙΑΣ
Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους», Λ.Α.Ψ. Γ΄, σσ. 56-57.	Να αναγνωρίζουν το <i>αντικείμενο του αφηγείσθαι</i> – το <i>πρόσωπο</i> και το <i>πράγμα</i> – που καθορίζει και τον τύπο της αφήγησης.	- διάκριση του προσώπου για το οποίο γίνεται λόγος στα κείμενα: πρωτοπρόσωπη αφήγηση («ομοδιηγητική»), τριτοπρόσωπη αφήγηση («ετεροδιηγητική»)	<ul style="list-style-type: none">➤ Προτείνονται οι ακόλουθες ταινίες για τις φυλετικές διακρίσεις και τον ρατσισμό:- <i>Mississippi Burning</i> [<i>Ο Μισισσιπής φλέγεται</i>], του Alan Parker (1988)- <i>Malcolm X</i>, του Spike Lee (1992)	2
	Να κατανοούν τη μη γραμμικότητα του αφηγηματικού χρόνου και τη σημασία των αναχρονιών (ο αφηγηματικός χρόνος δεν είναι πάντοτε γραμμικός).	- παρουσίαση αφηγηματικών τεχνικών που συνδέονται με τον χρόνο «της αφήγησης» (αναδρομική αφήγηση)		
	Να κατανοούν και να ερμηνεύουν τις ανθρώπινες σχέσεις και τους ανθρώπινους χαρακτήρες σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα.	- χαρακτήρες και ανθρώπινες σχέσεις σε λογοτεχνικά κείμενα με διαφορετική δυναμική των ανθρώπινων σχέσεων - θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αλληλεγγύη, σεβασμός, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση		
	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		
	Να αναπτύσσουν την ικανότητα κατανόησης και σεβασμού του τρόπου με τον οποίο οι ιδέες και οι σημασίες εκφράζονται δημιουργικά και κοινοποιούνται σε διαφορετικούς πολιτισμούς και μέσω ενός φάσματος τεχνών και άλλων πολιτιστικών μορφών.	- κατανόηση των διαφόρων τρόπων της εξελισσόμενης ταυτότητας του ατόμου και της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα σε έναν κόσμο πολιτισμικής πολυμορφίας - σεβασμός του τρόπου με τον οποίο οι τέχνες και άλλες πολιτιστικές μορφές μπορούν να αποτελέσουν τόσο τρόπο αντίληψης όσο και διαμόρφωσης του κόσμου.		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Γιάννης Ρίτσος, <i>Αποχαιρετισμός (απόσπασμα)</i>, Λ.Α.Ψ. Γ', σ. 77.	Να αναπτύσσουν το αισθητικό και γλωσσικό τους κριτήριο, καθώς και συνδυαστική κριτική σκέψη.	<ul style="list-style-type: none"> - σύγκριση λογοτεχνικών κειμένων με άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος) - ομοιότητες και διαφορές του «κώδικα» της λογοτεχνίας με άλλους σημειωτικούς κώδικες (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται συνανάγνωση με το κείμενο της Λίνας Σολομωνίδου <i>Ενθάδε κείται</i> (απόσπασμα), Λ.Α.Ψ. Γ', σσ. 37-38 ➤ Προτείνεται να ακουστεί απαγγελία του <i>Αποχαιρετισμού</i> από τον Γιάννη Ρίτσο: https://www.youtube.com/watch?v=lm15HJp3epk ➤ Προτείνεται να ακουστεί μελοποιημένος ο επικήδειος λόγος της μητέρας τού Γρηγόρη Αυξεντίου: https://www.youtube.com/watch?v=A7ucCD2_uGw. 	3
	Να μελετούν και να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.	<ul style="list-style-type: none"> - παρουσίαση σύζευξης/σύγκλισης των λογοτεχνικών κειμένων, όχι μόνο μεταξύ τους αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (π.χ. θέατρο, μουσική, εικαστικές τέχνες, κινηματογράφος) - αξιοποίηση γνώσεων από άλλα διδακτικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το «ξεκλείδωμα» των κειμένων 		
	Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	- ένταξη των κειμένων στο ιστορικό και γραμματολογικό τους πλαίσιο		
	Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου.	<ul style="list-style-type: none"> - εντοπισμός των γλωσσικών και υφολογικών γνωρισμάτων, καθώς και των τεχνικών (αφηγηματικών – ποιητικών) των κειμένων - σχολιασμός της νοηματικής και αισθητικής λειτουργίας των στοιχείων αυτών 		
	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Επανάληψη – Διαγώνισμα: 2 περίοδοι				

4.2. Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (12 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΤΟΠΟΣ ΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ**

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Βασίλης Μιχαηλίδης, «Η 9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία Κύπρου», Λ.Α.Ψ. Γ', σσ. 104-105.	Να εντοπίζουν επεισόδια ή σκηνές σε ένα αφηγηματικό κείμενο.	<ul style="list-style-type: none"> - διαχωρισμός και παρουσίαση επεισοδίων ή σκηνών σε ένα αφηγηματικό κείμενο - τι είναι πλοκή και τρόποι εξέλιξής της. Η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας (αναχρονίες, «παράλληλες» ιστορίες, εγκιβωτισμένες αφηγήσεις) 	➤ Προτείνεται να ακουστεί μελοποιημένο απόσπασμα από την <i>9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία Κύπρου</i> : ενδεικτικά, βλ. https://www.youtube.com/watch?v=IKaOCgO665E	2
	Να κατανοούν το γεγονός ότι στα λογοτεχνικά κείμενα η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας.	<ul style="list-style-type: none"> - η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνυποδηλώσεις (πέρα από την κυριολεκτική) - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων, από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος 		
	Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.			

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Β. Μιχαηλίδης, Η 9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία Κύπρου (συνέχεια)	Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».	- ποίηση: διάκριση ανάμεσα στον διδακτικό ή επικό-ηρωικό χαρακτήρα της ποίησης «του εμείς» και στον λυρικό χαρακτήρα της ποίησης «του εγώ»		
	Να κατανοούν και να ερμηνεύουν τις ανθρώπινες σχέσεις και τους ανθρώπινους χαρακτήρες σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα.	- χαρακτήρες και ανθρώπινες σχέσεις σε λογοτεχνικά κείμενα με διαφορετική δυναμική των ανθρώπινων σχέσεων - θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αλληλεγγύη, σεβασμός, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση - τα κοινωνικά προβλήματα της σύγχρονης ζωής και τρόποι με τους οποίους αυτά συμβάλλουν στην εμπέδωση συνθηκών αλληλεγγύης και ισότητας μεταξύ όλων των ανθρώπων		
	Να αναπτύσσουν την ικανότητα προσδιορισμού, κατανόησης, έκφρασης, δημιουργίας και ερμηνείας των εννοιών, των αισθημάτων, των περιστατικών, των απόψεων και των τρόπων με τους οποίους η λογοτεχνία επεξεργάζεται και ανασυγκροτεί την πραγματικότητα.	- σύλληψη νοήματος/νοημάτων - αναδιήγηση περιεχομένου - προσδιορισμός νοημάτων, θεμάτων, δομικών στοιχείων, αφηγηματικών τεχνικών, σχημάτων λόγου, συμβόλων - επεξήγηση, ανεύρεση «κρυμμένων» νοημάτων, διασαφήνιση/σχολιασμός λέξεων, φράσεων, χωρίων - αναγνώριση και χρήση διαφορετικών πηγών, έρευνα, συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών, χρήση βοηθημάτων - προφορική και γραπτή διατύπωση απόψεων και επιχειρημάτων, δημιουργική γραφή και λογοτεχνική		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
		δημιουργία		
Λόρενς Ντάρελ, Πικρολέμονα (απόσπασμα), Λ.Α.Ψ. Γ΄, σσ. 121-122.	Να αναγνωρίζουν το αντικείμενο του αφηγείσθαι – το πρόσωπο και το πράγμα – που καθορίζει και τον τύπο της αφήγησης.	<ul style="list-style-type: none">- διάκριση του προσώπου για το οποίο γίνεται λόγος στα κείμενα: πρωτοπρόσωπη αφήγηση («ομοδιηγητική» ή «αυτοδιηγητική»), τριτοπρόσωπη αφήγηση («ετεροδιηγητική»)- διάκριση, αντιστοίχως, του πράγματος που αποτελεί αντικείμενο της αφήγησης: αφήγηση γεγονότων ή αφήγηση σκέψεων-συναισθημάτων	➤ Προτείνεται συνανάγνωση με το αφήγημα του Κώστα Μόντη <i>Κλειστές πόρτες</i> (απόσπασμα), Λ.Α.Ψ. Γ΄, σσ. 123-124	3
	Να ξεχωρίζουν τις βασικές λειτουργίες σε ένα αφηγηματικό κείμενο (ποιος «βλέπει», ποιος «μιλάει», τι «λέει», πώς το «λέει») και να είναι σε θέση να διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης και απόδοσης του λόγου των προσώπων και του περιεχομένου σε κάθε αφήγημα.	<ul style="list-style-type: none">- εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (=παντογνώστης αφηγητής), «εσωτερική» εστίαση, πολλαπλή εστίαση- φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται μέσω του αφηγητή)- πώς αφηγείται γεγονότα ή εκφράζει σκέψεις και συναισθήματα (στη δεύτερη περίπτωση ο τύπος λόγου είναι, συχνά, ο εσωτερικός μονόλογος ή ο ελεύθερος πλάγιος λόγος)		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Λ. Ντάρελ, Πικρολέμονα (συνέχεια)	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση υπεύθυνης κοινωνικά στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς,		
Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Παιδί με μια φωτογραφία», Λ.Α.Ψ. Γ΄, σ. 115.	Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα τη «φωνή που μιλάει».	- παρουσίαση παραδειγμάτων στην ποίηση της «φωνής που μιλάει» ως «ποιητικού εγώ» ή «ποιητικού υποκειμένου»	➤ Προτείνεται να ακουστεί μελοποιημένο το ποίημα: https://www.youtube.com/watch?v=WLVqyEB_ZCw	2
	Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	- η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνυποδηλώσεις (πέρα από την κυριολεκτική) - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων, από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος		
	Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.	- σχήματα λόγου: σημασιολογικά (παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση)		
	Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	- ένταξη των κειμένων στο ιστορικό και γραμματολογικό τους πλαίσιο		
	Να αναπτύσσουν την ικανότητα επικοινωνίας, τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή (ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή) σε ένα κατάλληλο	- κατανόηση του λογοτεχνικού κειμένου κατά την ακρόασή του - έναρξη, συνέχιση και ολοκλήρωση		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
	φάσμα κοινωνικών και πολιτισμικών περιβαλλόντων.	ανάγνωσης του λογοτεχνικού κειμένου		
Ρήνα Κατσελλή, Πρόσφυγας στον τόπο μου (αποσπάσματα), Λ.Α.Ψ. Γ΄, σσ. 128-129.	Να αναγνωρίζουν το <i>αντικείμενο του αφηγείσθαι</i> – το πρόσωπο και το πράγμα – που καθορίζει και τον τύπο της αφήγησης.	<ul style="list-style-type: none">- διάκριση του προσώπου για το οποίο γίνεται λόγος στα κείμενα: πρωτοπρόσωπη αφήγηση («ομοδιηγητική» ή «αυτοδιηγητική»), τριτοπρόσωπη αφήγηση («ετεροδιηγητική»)- διάκριση, αντιστοίχως, του πράγματος που αποτελεί αντικείμενο της αφήγησης: αφήγηση γεγονότων ή αφήγηση σκέψεων-συναισθημάτων		2
	Να ξεχωρίζουν τις βασικές λειτουργίες σε ένα αφηγηματικό κείμενο (ποιος «βλέπει», ποιος «μιλάει», τι «λέει», πώς το «λέει») και να είναι σε θέση να διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης και απόδοσης του λόγου των προσώπων και του περιεχομένου σε κάθε αφήγημα.	<ul style="list-style-type: none">- εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (=παντογνώστης αφηγητής), «εσωτερική» εστίαση, πολλαπλή εστίαση- φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται μέσω του αφηγητή)- πώς αφηγείται γεγονότα ή εκφράζει σκέψεις και συναισθήματα (στη δεύτερη περίπτωση ο τύπος λόγου είναι, συχνά, ο εσωτερικός μονόλογος ή ο ελεύθερος πλάγιος λόγος)		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Ρ. Κατσελλή, <i>Πρόσφυγας στον τόπο μου</i> (συνέχεια)	Να κατανοούν τη μη γραμμικότητα του αφηγηματικού χρόνου και τη σημασία των αναχρονιών (ο αφηγηματικός χρόνος δεν είναι πάντοτε γραμμικός).	<ul style="list-style-type: none">- αναγνώριση και παρουσίαση στα κείμενα της διαφοράς ανάμεσα σε «χρόνο δράσης» - «χρόνο αφήγησης»- παρουσίαση αφηγηματικών τεχνικών που συνδέονται με τον χρόνο, είτε «της δράσης» (επιτάχυνση, επιβράδυνση, επαναληπτικότητα) είτε «της αφήγησης» (αναδρομική αφήγηση, προοικονομία, «πάγωμα» του χρόνου)- παρουσίαση παραδειγμάτων σε λογοτεχνικά αφηγήματα με εστίαση σε θέματα αφηγηματικού χρόνου		
	Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	<ul style="list-style-type: none">- θεμελιώδεις αξίες και δικαιώματα του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, ισότητα, δικαιοσύνη), μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς		
Θεοκλής Κουγιάλης, <i>«Περί ποντικών»</i> , Λ.Α.Ψ. Γ', σ. 139.	Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα τη «φωνή που μιλάει».	<ul style="list-style-type: none">- παρουσίαση παραδειγμάτων στην ποίηση της «φωνής που μιλάει» ως «ποιητικού εγώ» ή «ποιητικού υποκειμένου»		1
	Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	<ul style="list-style-type: none">- η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων- το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνυποδηλώσεις (πέρα από την		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Θ. Κουγιάλης, «Περί ποντικών» (συνέχεια)		κυριολεκτική) - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων, από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος		
	Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.	- σχήματα λόγου: σημασιολογικά (αλληγορία)		
	Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου.	- διάκριση βασικών διαφορών: παρωδία (προϋποθέτει ένα λογοτεχνικό πρότυπο), σάτιρα (είναι συνήθως «επικαιρική» και μπορεί να έχει σαφή κοινωνική αιχμή), ειρωνεία (έχει διττή όψη, καθώς αποκαλύπτει την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, στα λόγια και τα έργα, στο πρόσωπο και το προσωπείο) - αναγνώριση και παρουσίαση των τρόπων αυτών σε λογοτεχνικά κείμενα όχι κατ' ανάγκη «χιουμοριστικά» - αντιπαραβολή με άλλες εξωλογοτεχνικές μορφές έκφρασης του κωμικού (εικαστικές τέχνες, θέατρο, μουσική, γκράφιτι)		
	Να κατανοούν και να ερμηνεύουν τις ανθρώπινες σχέσεις και τους ανθρώπινους χαρακτήρες σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα.	- χαρακτήρες και ανθρώπινες σχέσεις σε λογοτεχνικά κείμενα με διαφορετική δυναμική των ανθρώπινων σχέσεων - θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αλληλεγγύη, σεβασμός, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά,		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΑ/ΛΙΑΣ
Θ. Κουγιάλης, «Περί ποντικών» (συνέχεια)		περιθωριοποίηση - τα κοινωνικά προβλήματα της σύγχρονης ζωής και τρόποι με τους οποίους αυτά συμβάλλουν στην εμπέδωση συνθηκών αλληλεγγύης και ισότητας μεταξύ όλων των ανθρώπων		
Επανάληψη – Διαγώνισμα: 2 περίοδοι				

5. Αξιολόγηση

5.1. Σκοπός της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του μαθητή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας του μαθήματος και αφορά σε εκείνες τις διαδικασίες που ακολουθούνται με στόχο την εκτίμηση της πορείας των μαθητών/-τριών, και κατά συνέπεια τη διαρκή βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Οι διαδικασίες που σχετίζονται με την αξιολόγηση εστιάζουν στην ενημέρωση των μαθητών/-τριών και των ίδιων των εκπαιδευτικών για το αποτέλεσμα της πορείας που ακολουθείται. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ο κάθε/η κάθε εκπαιδευτικός οδηγείται στον επανασχεδιασμό των πρακτικών που εφαρμόζει, με βάση τους Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας.

5.2. Μορφές αξιολόγησης

Ο/Η εκπαιδευτικός εφαρμόζει πολλαπλές μορφές αξιολόγησης, οι οποίες στοχεύουν στην ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτές οι μορφές είναι η αρχική (διαγνωστική) αξιολόγηση, η διαμορφωτική (συντρέχουσα) και η τελική.

5.2.1. Αρχική αξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός αξιολογεί σε πρώτο στάδιο το επίπεδο ετοιμότητας των μαθητών/-τριών, προσδιορίζοντας τις ακριβείς μαθησιακές τους δυνατότητες και αδυναμίες, ώστε να είναι σε θέση να προσαρμόζει και να τροποποιεί τη διδασκαλία με βάση τους Δείκτες Επιτυχίας και τους Δείκτες Επάρκειας, ανάλογα με τη μαθησιακή ικανότητα κάθε μαθητή/-τριας. Πιο συγκεκριμένα, ο/η εκπαιδευτικός αξιοποιεί το πρώτο λογοτεχνικό κείμενο που προτείνεται στο Α.Π. για να αξιολογήσει του/τις μαθητές/-τριες σε σχέση με την αναγνωστική αποκωδικοποίηση του συγκεκριμένου κειμένου, την κατανόηση και την ικανότητα αναδιήγησης του περιεχομένου, την ανάπτυξη προβληματισμού γύρω από το κεντρικό θέμα και τους επιμέρους θεματικούς άξονες, και την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου σε σχετική με το κείμενο θεματολογία.

5.2.2. Διαμορφωτική αξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός αξιολογεί καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στοχεύοντας στον συνεχή έλεγχο της πορείας του κάθε μαθητή και μαθήτριας, και προσαρμόζει τις τεχνικές που εφαρμόζει ανάλογα με τα αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, ο/η εκπαιδευτικός αξιολογεί με βάση τους Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας που έχει επιλέξει κάθε φορά, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κατανόηση και στην αισθητική απόλαυση ενός κειμένου, στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης με βάση το περιεχόμενο και στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου σχετικού με αυτό το περιεχόμενο και την καθημερινότητα των μαθητών/-τριών.

5.2.3. Τελική αξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός αξιολογεί, όταν ολοκληρώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. στο τέλος του μαθήματος, μετά την ολοκλήρωση μιας ενότητας), στοχεύοντας στην εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των Δεικτών Επιτυχίας που έχουν προκαθοριστεί. **Η τελική αξιολόγηση περιλαμβάνει δύο (2) γραπτά δοκίμια αξιολόγησης ετησίως, ένα (1) ανά τετράμηνο.** Το αποτέλεσμα της τελικής αξιολόγησης οδηγεί τον/την εκπαιδευτικό σε μια ολοκληρωμένη εικόνα της προόδου των μαθητών/-τριών, και καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να επιτυγχάνονται όλοι οι Δείκτες Επιτυχίας που έχουν επιλεγεί. Πιο συγκεκριμένα, ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει εργασίες που αξιολογούν τον βαθμό απόκτησης των δεξιοτήτων, της κατανόησης και αισθητικής απόλαυσης ενός κειμένου, της ανάπτυξης κριτικής σκέψης και της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου σχετικού με το περιεχόμενο του κειμένου και την καθημερινή ζωή των μαθητών/-τριών.

Καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια, ώστε οι εργασίες να έχουν δημιουργικό χαρακτήρα, με βάση τη μαθησιακή ικανότητα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών.

5.3. Τεχνικές αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ο/η εκπαιδευτικός εφαρμόζει πολλαπλές τεχνικές αξιολόγησης. Πέραν της προφορικής αξιολόγησης κατά τη διάρκεια του μαθήματος, της ανάθεσης κατ' οίκον εργασιών και των γραπτών διαγωνισμάτων και τελικών εξετάσεων, ο/η εκπαιδευτικός αξιολογεί τους/τις μαθητές/-τριες μέσω της καθημερινής διδασκαλίας στην τάξη και των εργασιών που αναθέτει. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε δημιουργικές εργασίες, οι οποίες σχετίζονται με ζητήματα της καθημερινής ζωής, καθώς επίσης και σε εργασίες που απευθύνονται σε μαθητές με διαφορετικούς τύπους νοημοσύνης, με έμφαση στον γλωσσικό, οπτικό/χωρικό, κιναισθητικό, διαπροσωπικό και μουσικό τύπο. Τέλος, δίνεται έμφαση στην αυτοαξιολόγηση των μαθητών, κατά την οποία οι μαθητές/-τριες καλούνται να προβληματιστούν για την πορεία και το αποτέλεσμα των εργασιών τους, να αναθεωρήσουν τους στόχους που έχουν θέσει και τα μέσα που χρησιμοποιούν, συμμετέχοντας πιο ενεργά στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία.